

KÉZISZERSZÁM-KATALÓGUSOK XXIII. RÉSZ

Pauló Tamás
faipari mérnök-tanár

A faipari kéziszerszám-katalógusokat bemutató sorozat első részeiben a 18. század végi és a 19. század eleji kiadványok ismertetése történt meg. Ebben az időben a szerszámokat még vagy a mesterek maguk készítették, vagy erre specializálódott kisebb-nagyobb szerszámgyártó vállalkozások, műhelyek állították elő.

Az 1700-as évek végére szinte az összes faipari gépet már szabadalmaztatták és innen kezdve gyártották is, de az abban az időben kizárólagosan rendelkezésre álló gőz energiaforrás nehézkes és nem veszélytelen használata miatt a 19. század folyamán szinte csak kéziszerszámokat használtak a kor asztalosai.

A 19. század első felétől, az ipari forradalom felgyorsuló időszakában, a vasúthálózat európai, majd amerikai kiépülése és a

német DASTRA Werkzeugfabrikot, mely kiemelkedő minőségben és választékban gyárt vésőket, késeket. A cég neve frappáns

A katalógusban a faszobrászat és fafaragás, a modellezés, a linó- és fametszés, a hegedű- és mintakészítés, valamint a bőrművészet művelői találnak munkájukhoz számos, jó minőségű szerszámot.

Borító a '60-as évek stílusában

világ korszerű nagyvárosainak születése idején tömegével jöttek létre azok a kéziszerszámgyártó cégek, amelyek esetenként 100–150 évig, sőt akár a mai napig készítették a kiforrott, egyre jobb minőségű kéziszerszámokat a faipar minden területére. Ebben az időben, 1835-ben alapították a mai napig jól működő

kombináció az alapító kovácsmester, David Strasmann nevéből. A több mint 180 éves vállalkozás ma is ugyanabban a wuppertali „fachwerk” műhelyben működik, melyben a gyártás indult. A jelenlegi tulajdonosok már a hatodik generáció az alapítás óta. A módszerek alapjaiban nem változtak. A hagyományosan kézi kovácsolás-

Vállkések és fazonreszelők

Modellező és gipszmegmunkáló szerszámok

sal készült szerszámok minőségét a korábbi évszázadok tapasztalatai garantálják. A cég logójában szereplő hagyományos facsavar az alapítás időszakában vált általános, a kereskedelemben beszerezhető kötőelemmé. Jelen katalógus a hatvanas évek elején került kiadásra. Ez a cég alapítása óta a 11. kiadvány. A belül található egyszerű (írógéppel írt, majd stencillezett) árjegyzék viszont 1981-es dátumú.

minden típusban 1 mm-től 40 mm-ig terjed az élek hossza. Természetesen a szobrászok által gyakran használt V-forma, a kecskelábvész is képviselteti magát 3 különböző szögállásban és 1-től 30 mm-ig terjedő élhosszban. A kezdő szobrászoknak, fafaragóknak 18 db-os alap-, valamint 32 db-os kibővített készletet kínálnak. Ez elég soknak tűnik, de ha figyelembe vesszük azt, hogy egy jól felkészült szobrász 100–120 vészővel dolgozik, ezek a készletek va-

Az 1800-as évek első felében kialakult gyártmány szerkezet és az évtizedek során létrejött termékpaletta nem igényelte a gyakori változtatásokat, így egy-egy katalógus akár 15–20 évig is betöltötte funkcióját, mindössze az árakat kellett esetenként aktualizálni.

Már a címlapon is jelzik azt a széles skálát, amely területeken gyártanak szerszámokat: így a faszobrászat és fafaragás, a modellezés, a linó- és hegedű- és mintakészítés, valamint a bőrművesség művelői találhatnak munkájukhoz számos, jó minőségű szerszámot. A fafaragók és szobrászok vészőiből készül a legtöbb fajta és a legnagyobb méretválaszték.

Az egyenes élűtől az enyhe, majd erősebb ívű holker vészőig 10 fő típust találunk,

lóban csak alapnak számítanak. A szobrászvésőket jellemzően nyél nélkül forgalmazzák, de természetesen kínálnak hozzá fehérbükk vagy kőrisnyeleteket is a szobrászok által jó használható nyolcszögletes keresztmetszetben.

Bár már kevesen használják hosszú nyelű faragókést (amit vállkésnek is neveznek a vállon való megtámasztás miatt), de a palettán 2 típust is találunk 3–3 különböző méretben.

A szobrászok a formák kialakításakor gyakran használják íves végű, ún. fazonráspolyokat. Ebből a kézzel vágott szerszám típusból a DASTRA 8 fajtát kínál.

A szobrászok fontos segédeszközei a faragványokat biztosan rögzítő speciális csavarok. Ebből a katalógusban 3 különböző formát találunk.

Hasonló segédeszközök a különböző mérőeszközök is, melyekből szintén 3 különböző fajtát rendelhetünk.

A modell után mintázó szobrászok jellemzően agyaggal dolgoznak. A mintázáshoz a DASTRA sokféle dróthurkot, mintázót kínál. Az agyagminta gipsz alapanyagba való átültetéséhez és a gipsz megmunkálásához közel 20 különböző mintázóvas kapható, gipszfaragó, reszelő, spatula és speciális alakító szerszám közül válogathatunk. A kisméretű faragóanyagokhoz 11 db ún. mikrovésző áll az igényes vásárlók rendelkezésére.

Természetesen a faragás másik fő típusa, az ékfaragás sem maradhat jó szerszám nélkül. A cég a világ egyik legszélesebb választékát kínálja az általános és speciális faragókéseknek, melyek mindegyikét más és más típusú, az évtizedek alatt a legjobban használható ergonomikus nyéllal látták el.

Mikrovésők és faragókések

Faragókészletek kezdőknek

A késes és finomvésős faragókból különböző szintű, 4–12 db-ból álló komplex készleteket kínálnak, megkönnyítve ezzel a faragók munkáját. 12 db-ból áll a speciális él- és nyélkialakítású fa-, illetve linómetsző vésőkészlet, melyet minden, a témát érintő metszéshez fel lehet használni.

Természetesen a bőrmegmunkálók sem maradnak ki a sorból. Ők elsősorban árakat, finomkéseket, lyukasztókat és jelölőszerszámokat találhatnak szép számmal a katalógusban.

A hegedűkészítők 7 különleges véssője 10 különböző méretben teszi

lehetővé a vonós hangszerek fedlapjainak megfelelő előmunkálását. A vésők sorát egy igen speciális terület, a jégszobrászat különleges kialakítású szerzsámai zárják. Kevés gyártó foglalkozik a fegyvergyártók szokatlan kialakítású, a tus megmunkálásához szükséges véső és poncoló szerzsámaival. A DASTRA termékei között 4 ilyen is találunk.

A több mint 180 éves, a mai napig jól működő német szerszámgyártó cég termékeit a faszobrások, fafaragók az egész világon elismerik.

Több ezer különböző, kézi kovacsolású szerzsámaikat a 10 legismertebb és legjobb márka között tartják számon.

Katalógusuk borítója jellegzetesen a '60-as évek grafikai stílusában készült, de a kiadvány belső részében található ábrák a 19. század

Bőrmegmunkáló szerzsámok.

második felének rendkívül precíz, finomvonalú metszetei, amik a hosszú évtizedek alatt semmit sem veszítettek információtartalmukból és esztétikai értékükből.

A három nyelven, németül, angolul és spanyolul kiadott katalógus jelzi, hogy a világ igen nagy területét látják el termékeikkel.

A DASTRA vésői Magyarországon a „cseresznyés” vésők mellett a szobrások körében igen kedveltek és egyre többen használják ezeket. ■

Linómetsző vésőkészlet